

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Серія:
Філологічні науки
(мовознавство)

Випуск 130

Кіровоград – 2014

ББК 81.2(3)

Н 34

Наукові записки. – Випуск 130. – Серія: Філологічні науки (мовознавство) –
Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – 530 с.

До Наукових записок увійшли статті, присвячені дослідженню актуальних питань дискурсознавства, комунікативної лінгвістики, фонетики, фонології, орфографії та словотвору.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів, студентів філологічних факультетів, а також учителів-словесників.

Друкується за ухвалою вченої ради Кіровоградського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
(*протокол №7 від 27.01.2014 року*).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

1. Олег Семенюк	– доктор філологічних наук, професор
(відповідальний редактор).
2. Григорій Клочек	– доктор філологічних наук, професор.
3. Болеслав Кучинський	– кандидат філологічних наук, професор.
4. Василь Лучик	– доктор філологічних наук, професор.
5. Володимир Манакін	– доктор філологічних наук, професор.
6. Василь Марко	– доктор філологічних наук, професор.
7. Володимир Панченко	– доктор філологічних наук, професор.
8. Валентина Паращук	– кандидат філологічних наук, професор.
9. Василь Ожоган	– доктор філологічних наук, професор.
10. Олег Поляруш	– кандидат філологічних наук, професор.
11. Олена Семенець	– доктор філологічних наук, професор.
12. Олександр Білоус	– кандидат філологічних наук, професор
(відповідальний за випуск).

Статті подано в авторській редакції.

**© Кіровоградський державний педагогічний
університет імені Володимира Винниченка, 2014**

словотворення, є більша фразеотвірна значущість, яка притаманна фразеологічно зв'язаним складникам і компонентам із меншою фразеотвірною активністю. До найпродуктивніших словотвірних типів належать: утворення іменників від дієслівної фрази із СЗ "особа (діяч), яка виконує дію, представлену твірною ФО"; утворення іменників від дієслівного фразеологізму із СЗ "як предмет названо дію або стан, представлені твірною ФО"; утворення прикметників від ад'єктивного фразеологізму із СЗ "ознака, представлена твірною ФО".

Відфраземні утворення можуть брати участь у подальшому словотворенні. Якщо слова, що структурно й семантично співвідносяться з ФО, містять більше одного традиційного дериваційного суфікса, порівняно із компонентом фразеологізму, що став їх твірною основою, то вони є *ДД другого ступеня*: їхня мотивація фразеологізмом опосередкована мотивацією дефразеологічною похідною *першого ступеня*.

У подальшому доцільним вважаємо вивчення тематичних полів та груп, які утворюють ДД, систематичних відношень досліджуваних одиниць із лексичними й фразеологічними одиницями (омонімія, синонімія, антонімія, полісемія), аналіз їх стилістичного застосування.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гаврись В. І. Німецько-український фразеологічний словник : в 2 т. / В. І. Гаврись, О. П. Пророченко [укл.]. – К. : "Радянська школа", 1981. – Т. 1. : А–К. – 1981. – 416 с. – Т. 2. : Л–З. – 1981. – 382 с.
2. Мюллер В. Великий німецько-український словник / В. Мюллер [укл.]. – К. : Чумацький Шлях, 2005. – 792 с.
3. Чернышева И. И. Лексикология современного немецкого языка / Ирина Ивановна Чернышева. – М. : Высшая школа, 1970. – 200 с.
4. Borchardt W. Die sprichwörtlichen Redensarten im deutschen Volksmund nach Sinn und Ursprung erläutert / W. Borchardt, G. Wustmann, K. Schoppe [neu bearb. von Dr. A. Schirmer]. – 7. Aufl. – Leipzig : VEB F. A. Brockhaus Verlag, 1954. – 539 S.
5. Büchmann G. Geflügelte Worte. Der Zitatenschatz des deutschen Volkes / G. Büchmann [fortges. von W. Robert-tornow, K. Weidling, E. Ippel u. a. ; bearb. von W. Hafmann]. – 35. Aufl. – Frankfurt / Main – Berlin : Ullstein GmbH Verlag, 1986. – 543 S.
6. Duden. Das große Wörterbuch der deutschen Sprache. Das umfassendste Werk zur deutschen Gegenwartssprache : 10 Bde. [Programmversion 4.0]. – Mannheim : Bibliographisches Institut & F.A.Brockhaus AG, 2005. – 1 електр. опт. диск (CD-ROM): кольор. ; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; Windows 98/ME/2000/XP ; 85 MB RAM; CD-ROM. – Назва з титул. екрану.
7. Duden. Redewendungen. Wörterbuch der deutschen Idiomatik / [hrsg. vom Wissenschaftlichen Rat der Dudenredaktion: Dr. M. Wermke (Vorsitzender) u. a.]. – 2., neu bearb. und aktualisierte Aufl. – Bd. 11. – Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich : Bibliographisches Institut & F. A. Brockhaus AG, 2002. – 955 S.
8. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache / Wolfgang Fleischer. – [2-e., durchs. und ergänzte Auflage]. – Tübingen : Niemeyer, 1997. – 299 S.
9. Küpper H. Wörterbuch der deutschen Umgangssprache / Dr. H. Küpper. – Stuttgart : Ernst Klett Verlag für Wissen und Bildung GmbH, 1987. – 959 S.
10. Röhrich L. Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten : 5 Bde / L. Röhrich. – 5. Aufl. Jubiläumsausgabe. – Freiburg, Basel, Wien : Herder-Verlag, 2001. – 1910 S. – Bd. 1. : A – Dutzend. – Bd. 2. : Easy – Holzweg. – Bd. 3 : Homer – Nutzen. – Bd. 4. : Oben – Spielverderber. – Bd. 5. : Spieß – Zylinder.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олена Лазаренко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології та перекладу і прикладної лінгвістики Київського національного лінгвістичного університету.

Наукові інтереси: стилістичні і прагматичні особливості перекладу художніх текстів з німецької мови, словотвір в німецькій мові.

РОЗВИТОК СУФІКСАЛЬНОЇ СЛОВОТВІРНОЇ ПІДСИСТЕМИ ІМЕННИКІВ З ТРАНСПОЗИЦІЙНИМ ЗНАЧЕННЯМ ОПРЕДМЕТНЕНОЇ ДІЇ (СТРУКТУРИ З СУФІКСОМ -К(А) /-ІВК(А), -ОВК(А), -НК(А), -АЧК(А), -УЧК(А))

Оксана МАКСИМЕЦЬ (Мелітополь, Україна)

Деривати із загальним словотвірним значенням опредметненої дії становлять значну групу лексики в українській мові. Систему формантів, що беруть участь у творенні таких іменників, складають праслов'янські, власне українські та запозичені суфіксальні морфеми. У статті ми

визначаємо лексико-словотвірні групи віддієслівних іменників, які творяться за допомогою суфікса -к(а) та показуємо їх динаміку.

Ключові слова: словотвір, опредметнена дія, іменник, суфікс, історія, розвиток.

The derivatives which express actions as a subject constitute a significant group of vocabulary in the Ukrainian language. The formants system, involved in the creation of such nouns, are represented by Slavonic, proper Ukrainian and borrowed suffix morphemes. In this paper we define the lexical-derivative (word building) groups of verbal nouns created with the suffix -k(a) and show their dynamics.

Key words: word formation, actions as a subject, noun suffix, history and development.

Неослаблений інтерес до вивчення віддієслівних іменників у слов'янському мовознавстві спостерігається ще з початку ХХ ст. Як синтаксичні деривати віддієслівні іменники поставали раніше в дослідженнях чеських, польських та російських мовознавців, а саме в працях М.Докуліна, К. Бузашіової, О.Земської [15: 29-49, 68-76; 14: 24-29; 6: 184-185]. У сфері наукових досліджень перебували також питання історії формування девербативних субстантивів [4; 7], вивчено окремі типи цих похідних [8; 10; 13], стилістичні функції [5].

Дериваційний аспект вивчення віддієслівних похідних дав підстави для вибудови концепції словотвірної категорії опредметненої дії [2: 143-144; 3: 22-28], або категорії опредметнених значень дієслівних предикатів [9: 207]. В.Олексенко підкреслює, що “за своєю природою і механізмом утворення словотвірна категорія опредметнених значень дієслівних предикатів належить до словотвірних категорій особливого типу” [там само].

Незважаючи на наявність окремих наукових праць, пов'язаних із вивченням згаданої категорії, вона не стала ще предметом спеціального системного аналізу, хоча й потребує глибокого й об'єктивного розгляду як органічна складова підсистеми іменникової деривації та загальної системи українського словотвору, що в цілому й зумовлює актуальність такого дослідження.

Отже, у словниковому складі сучасної української мови досить поширені й активно вживаються віддієслівні іменники зі значенням опредметненої дії. За структурними ознаками такі іменники утворюють багату і складну систему лексико-словотвірних типів. Ця система формувалася протягом тривалого історичного періоду. Тому поряд зі спільнослов'янськими суфіксами (-**нн(я)**, -**т(я)**, -**б(а)**, -**ок**, -**иц(я)**, -**от**) в українській мові наявні суфікси іншомовного походження (-**аціj(а)**, -**аж**, -**ур(а)**). Кожний словотвірний тип на позначення опредметненої дії характеризується певними семантичними особливостями. Саме цим і зумовлюється активність вжитку іменників кожного словотвірного типу та сфера їх стилістичного використання.

Мета нашої розвідки полягає в тому, щоб визначити лексико-словотвірні групи віддієслівних іменників, які творяться за допомогою суфікса -**к(а)** та простежити їх динаміку.

Суфікс -**к(а)** для творення імен дії, за даними дослідників, використовувався вже в праслов'янську епоху [11: 134]. В українській мові активізація його в цій функції відбулася порівняно пізно, приблизно в ХVІІ ст. [1: 130-131; 11: 134-135].

За І.І.Коваликом, цей тип абстрактних іменників має основне значення опредметненої дії, але вони відрізняється від інших більшим ступенем утрати дієслівної ознаки [12: 70].

Найчастіше такі абстракти творяться від усічених основ інфінітива доконаного й недоконаного видів, у тому числі й від зворотних дієслів.

Формант -**іvk(а)/-ovk(а)** бере участь у творенні абстрактних іменників від дієслів із сіфіксом -**ува(-овува-)**. Морф -**нк(а)** виступає після основ з тематичним голосним -**а(-я-)**. Словотвірний формант -**ачк(а) /-ячк(а)/ -учк(а)** сполучується з усіченими основами (інфінітивними або дієслів теперішнього часу). При творенні абстрактних іменників із цим різновидом суфікса -**к-а** відбувається чергування приголосних: **г/ж** – *витагати-витажка*, **к/ч** – *насікати-насічка*, **х/ш** – *замахнутись-замашка*, губний /губний + **я** (перед -ячк-а) *спати-сплячка*.

У межах розглянутих похідних виокремлюється кілька лексико-словотвірних типів.

Іменники на позначення стосунків між людьми

В обстежених джерелах кінця ХVІІ-ХVІІІст. фіксуються поодинокі утворення згаданого словотвірного типу, наприклад: *Лихолап ... прсил нас, абы мы дали ему писання, ижъ бы онъ напотомъ не мѣлъ жадной домовки* (МатТим I 221 1612 –1699) «докір»; *Посварка о вѣру* (II 179 1656-1771), *а чернѣць той стрѣлилъ с пѣстоле та на наших и зачалася сварка* (ДДГ186 1704).

Протягом XIX ст. кількість таких похідних дещо збільшується, наприклад: *драка* (К-О І 403), *бійка* (Б-Н 55), *домовлянка* (Ж 196). Обстежені джерела нової української мови кінця XIX-початку XX ст. теж містять кілька іменників цього ЛСГ, не засвідчених обстеженими джерелами попереднього періоду: *спірка* (УміСп 774), *суперечка* (775), *бузовка* (Гр І 107) “бійка”, *гніваника* (293) “гнів”, *нахвалка* (ІІ 530) “погроза”, *обіцянка* (ІІІ 11), *подяка* (248), *порука* (355), *посварка* (357), *пошанівка* (394) “добре ставлення”, *припорука* (434), *розлука* (ІV 48). Поповнення розгляданої групи девербативів відбувається й у першій половині XX ст.: *обмовка* (ІІІ 43), *передрачка* (260) “сварка”, *принука* (ІV 382), *сперечка* (V 427), *сутичка* (568), *ухмилка* (VI 257). Протягом другої половини XX ст. кількість відповідних дериватів майже не зросла. Так, “Словник української мови” в 11-ти томах фіксує лише поодинокі утворення, не засвідчені лексикографічними джерелами попередніх періодів: *виручка* (СУМ І 477), *підримка* (VI 516). Поодинокі девербативи цього типу зафіксовано й у діалектних словниках XX ст., наприклад: *бойка* (СПГ 26), *примусовка* “примусова праця” (Чаб ІІІ 267).

Назви на позначення переміщення, пересування

Обстежені джерела кінця XVII – XVIII ст. містять лише поодинокі утворення згаданого словотвірного типу, наприклад: *тотъ часъ оніє без всякой и малѣйшей остановки пред магистромъ со всѣмъ явится могли* (ДДГ 61 1746); *а ежели воспослѣдуетъ какая остановка, на самихъ взискание для отвозки вѣдѣжи и обува въ полкъ Переясловскій вислатъ нарочные подводи з доволнимъ для подводчиковъ провиантомъ непрѣмѣно* (142 1739).

Протягом XIX ст. коло таких назв поступово розширюється, наприклад: *проходка* (К-О ІІІ 65), *биджанка* (Голов 365) “бігання”, *гайка* (Лев 43) “гаєння”, *висилка* (Ж 86), *гонка* (151). Продуктивність цього ЛСТ помітно зростає в к. XIX – на початку XX ст.: *обминка* (УміСп 558) “об’їзд”, *переноска* (642), *блуканка* (Гр І 76), *загайка* (ІІ 24), *мандрівка* (404), *погонка* (ІІІ 234), *погулянка* (237), *прогулянка* (237), *проходка* (488) “прогулянка”, *роз’їздка* (ІV 47), *рухавка* (89), *утіканка* (364), *ходка* (407). У першій половині XX ст. продуктивність згаданого лексико-словотвірного типу продовжує залишатися високою. Так, “Українсько-російський словник” за ред. І. Кириченка реєструє віддієслівні іменники зі значенням руху, які в обстежених джерелах попередніх періодів не траплялися, наприклад: *вивозка* (К І 137), *заїздка* (ІІ 48), *заходка* (152), *маршировка* (489), *обихідка* (ІІІ 21), *перебіжка* (244), *перевозка* (254), *пересилка* (309), *поїздка* (ІV 54), *пробіжка* (437), *проскачка* /спорт./ (ІV 501), *розбіжка* (V 82), *розвозка* (95), *скачка* (329), *сходка* (584). У другій половині XX ст. формування цього ЛСТ в цілому завершується, відповідні деривати активно використовуються в мовній практиці, проте новотворів зазначеного типу не виявлено. Окремі деривати під впливом мовних та позамовних процесів перейшли до розмовного шару лексики, тоді як обстежені джерела попередніх періодів фіксували такі утворення в літературній мові, наприклад: *гайка* /розм./ (СУМ ІІ 16) “гаєння часу, затримка”, *ходка* /розм./ (ХІ 110) “поїздка з поверненням на вихідне місце”. Кілька утворень зафіксовано й у діалектному мовленні, наприклад: *виходка* (Чаб І 173) “прогулянка пішком”, *погонка* (ІІІ 144) “переслідування”.

Іменники на позначення процесів, пов’язаних із трудовою та професійною діяльністю людей

Обстежені джерела нової української мови фіксують зазначені утворення вже з кінця XVII – поч. XVIII ст.: *На витечку ... вієжати* (МатТим І 158 1656 –1771) “вилазка”; *под заставу пахатного поля оранки на чѣтырѣх уруги...* (ДДГ 136 1780); *в постройке его велможности дому* (1751 74). Протягом XIX ст. спостерігається тенденція до збільшення похідних розгляданого типу: *балотировка* (К-О І 15), *переліка* (ІІ 400) “перераховування осіб”, *поставка* “постачання” (618), *розплатка* (ІІІ 146) “дія за зн. розплатитися”, *субка* (247) “смикання за волосся, вуха і т. ін., як кара”, *бавка* (Ж 8), *висадка* (85), *висівка* (86), *проривка* (776), *стрижка* (927). Лексикографічні праці кінця XIX – початку XX ст. засвідчують подальше поповнення цієї групи похідних. Так, “Русско-украинский словарь” М. Уманця і А. Спілки містить 27, а “Словарь української мови” за ред. Б. Грінченка – 34 таких утворення, з яких відповідно 16 та 22 в обстежених джерелах попередніх періодів не фіксувалися, наприклад: *вибірка* (УміСп 129), *вирубка* (144), *бранка* (461) “набір”, *сушка*

(587), рубанка (897), пилянка (879), палка (963) “спалювання”, сіянка (1009), топка (1022), бавка (Гр I 16) “розвага”, вичинка (199), віянка (243) “просіювання хліба”, добуванка (400) “добування”, ігранка (II 195), копанка (280), мазанка (396) “мазання”, обробка (III 25), поливанка (282), розвідка (IV 35), рубанка (84) та ін.

У зв'язку з розвитком ділової та виробничо-професійної сфери суттєво зростає й кількість дериватів згаданого словотвірного типу. Так, “Словник української мови” в 11-ти томах містить уже близько 155 таких іменників, наприклад: *варка* (СУМ I 293), *випічка* (453), *засолка* (III 323), *ліпка* (IV 520), *надписка* (V 75), *насадка* (182), *паніровка* (VI 46), *поливка* (VII 67), *пробілка* (VIII 120), *прополка* (259), *проривка* (267), *розкопка* (708), *розливка* (726), *штриховка* (XI 545) тощо. Чимало дериватів згаданого типу функціонує й у діалектах української мови, наприклад: *варінка* (Чаб I 129) “готування страви”, *забутовка* (II 10) “початок будівництва нової хати”, *застройка* (75), *мазка* (268) “мазання”, *полінка* (III 177) “поління”, *сапанка* (IV 55), *дижурка* (Он I 214) “чергування”.

Найменування виробничих та технологічних процесів

Початок фіксації похідних цього типу, органічно пов'язаного з попереднім, у новій українській мові поклали лексикографічні праці кінця XIX – початку XX століття – “Малорусско-німецький словарь” Желехівського: *вилавка* (Ж 82), *спайка* (889) та “Русско-украинский словарь” М.Уманця і А.Спілки: *очистка* (УміСп 617), *переробка* (645). У зв'язку з активним розвитком наукового та виробничо-професійного стилів української мови кількість цих іменників протягом першої половини XX ст. стрімко зростає: *відклепка* (К I 233), *кантовка* (II 307), *обдувка* (III 13), *розточка* (V 197), *футеровка* (VI 301), *шліхтовка* (507) тощо. Ця тенденція зберігається й у другій половині XX ст. Так, “Словник української мови” в 11-ти томах подає близько 160 таких дериватів, а “Російсько-український словник наукової термінології” – близько 180, наприклад: *видувка* (СУМ I 393), *вилавка* (453), *заточка* (III 357), *обточка* (V 592), *поліровка* (VII 78), *розробка* (795), *проковка* (VIII 204), *жировка* (HT 182), *клеровка* (253), *трельовка* (776) та ін.

Розвивається у XX ст. і ЛСГ девербативів термінологічного характеру, що відносяться до різних галузевих сфер, зокрема економіки, торгівлі: *закупка* (К-О I 493), *поставка* (Ум і Сп 746), *фасовка* (К VI 276), *націнка* (СУМ V 231), *переоцінка* (VI 243), *розфасовка* (VIII 847), *скупка* (IX 336).

Іменники на позначення комунікативної діяльності людей

Обстежені джерела кінця XVII – XVIII ст. подають лише поодинокі іменники згаданого словотвірного типу: *Гды зле ся под нимъ будутъ радити меніи, не поможетъ ему тая вымовка* (МатТим I 144); *Мовчи да макъ товчи; мовчанка нє пушит* (Зин 261). Окремі утворення цієї ЛСГ вперше засвідчуються пам'ятками XIX ст., наприклад: *відмовка* (Ж 100), *замовка* (257), *обмівка* (569), *оповістка* (Ум і Сп 574) “оголошення”, *оголоска* (558). У загальномовних словниках початку XX ст. кількість найменувань зазначеного типу значно зростає, наприклад: *балаканка* (Гр I 23), *балачка* (24), *визівка* (160) “лайка; лайливі слова”, *доказка* (412), *говірка* (296) “розмова. бесіда”, *змовка* (II 167), *об'явка* (III 33) “оголошення”, *оповіданка* (58), *оповістка* (59) “оголошення”, *поговірка* (233) “пересуди”, *помівка* (296) “розмова”, *примовка* (427), *приповідка* (433), *приказка* (418), *примівка* (426). Протягом XX ст. продуктивність цього лексико-словотвірного типу продовжує зростати. Так, в “Українсько-російському словнику” за ред. І.Кириченка з 23 таких іменників 6 фіксуються вперше, наприклад: *недомовка* (К II 697), *перекличка* (III 277), *перетрактовка* /розм/ (321), *розказка* (V 120), *розповідка* (165), *трактовка* (VI 86). “Словник української мови” в 11-ти томах містить 20 іменників зазначеного словотвірного типу, 3 з яких не зареєстровано обстеженими джерелами попередніх періодів, як-от: *огласовка* (СУМ V 614), *співка* (IX 518), *перекличка* (VI 199).

Віддієслівні іменники з суфіксом **-к-** на позначення комунікативної діяльності включають до своїх реєстрів і діалектні словники XX ст., наприклад: *кликанка* (Он I 357), *мовка* (448), *обмівка* (II 9) “обмова”, *вимівка* (Чаб I 157), *гутірка* (259) “вимова”, *заговорка* (II 21) “замовляння”, *одказка* (34). Поодинокі утворення цієї групи вживаються лише в уснорозмовному мовленні (на що вказують ремарки): *диктовка* /розм/ (СУМ II 275), *розповідка* /розм/ (VIII 773).

Іменники на позначення фізіологічних процесів

Нечисленні девербативи розгляданого ЛСТ належать до похідних пізньої фіксації та реєструються лексикографічними джерелами української мови з початку XX ст.: *мигавка* (Ум і Сп 435), *хрипавка* (1091), *чихавка* (1106), *гикавка* (Гр I 282), *кихавка* (ГГЛем 424), *задишка* (СУМ III 111), *щикавка* (XI 583), *дригавка* (Он I 216), *позихачка* (Лис 166).

Іменники на позначення інтелектуальної діяльності людей

Основний фонд цього ЛСТ сформувався протягом XIX – XX ст.: *гадка* (Писк 26), *поминка* (Лев 15), *взмѣнка* “спогад” (398), *згадка* (Голов 593), *споминка* (УміСп 115), *вигадка* (Гр I 159), *видумка* (159), *догадка* (405), *думка* (455), *погаданка* (III 229) “думка”, *розгадка* (IV 37), *виучка* (К I 203), *пригадка* (IV 339), *спогадка* (V 449). Новими утвореннями ця нечисленна група не поповнюється.

Не набули продуктивності й інші лексико-словотвірні типи віддієслівних іменників із суфіксом **-к-** — назви намірів, вчинків, особливостей поведінки: *выдирка* (МатТим I 135 1656-1771) “грабунок”, *выбреханка* (Голов 433), *хапанка* “крадіж” (УміСп 757), *сподіванка* (471), *вихвалка* (Гр I 196), *настрашка* (II 524), *вихватка* (К I 204) “витівка”; назви стану істоти: *загинка* (Голов 556), *болячка* (Гр I 85), *гарячка* (276), *опаска* (К III 127), *поправка* (IV 169), *сплячка* (V 446), *утішка* (VI 247); дій суб’єктів живої та неживої природи: *вихолка* (Гр I 198) “завірюха”, *хляпавка* (К VI 340) “дош, сльота”.

Позначаючи тривалу, розгорнуту в часі дію чи перебування в певному стані, похідні з суфіксом **-к(а)** вступають у конкурентні відносини з утвореннями на **-нн(я)**, **-енн(я)**, **-інн(я)** (пор. *сподівання* – *сподіванка*, *ліплення* – *ліпка*, *сушіння* – *сушка*), яким поступаються за продуктивністю.

Отже, в новій українській мові за допомогою суфікса **-к(а)** утворився значний масив девербативів із розгалуженою системою лексико-словотвірних значень. На ранньому етапі функціонування нової української мови писемними джерелами фіксуються поодинокі віддієслівні похідні на позначення стосунків між людьми, переміщення та пересування, трудової, професійної, комунікативної діяльності, назви намірів, учинків, особливостей поведінки людини. З XX ст. спостерігається тенденція до кількісного зростання назв стосунків, руху, трудової, професійної, комунікативної діяльності людей. Проте в другій половині минулого століття кількість іменників-девербативів на позначення стосунків майже не збільшується, у цілому завершується формування ЛСТ зі значенням переміщення, пересування, разом із тим зберігає високий рівень продуктивності розглядана модель для позначення трудової, професійної та комунікативної діяльності людини.

У другій половині XIX ст. коло ЛСТ девербативів зі значенням граматичної предметності розширюється за рахунок похідних, що є найменуваннями виробничих та технологічних процесів і станів. Писемні джерела XX ст. фіксують також нечисленні віддієслівні іменники на позначення фізіологічних процесів та дій живої та неживої природи. Триває потужний процес термінологізації назв виробничих та технологічних процесів і дій, що відносяться до різних галузевих сфер.

У цілому ж динаміку розгляданого словотвірного типу пов’язують із дією двох визначальних факторів: міжмовним контактуванням, що знайшло вияв у впливі на цей СТ відповідної високопродуктивної дериваційної моделі в російській мові, та бурхливим розвитком науки та техніки у XX ст., що викликало до життя потребу становлення термінологічних систем. Разом із тим загальна характеристика продуктивності словотвірного типу іменників на **-к(а)** вимагає певних застережень, оскільки значна їх частина є прямими лексичними запозиченнями з російської мови.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бевзенко С.П. Історична морфологія української мови / Нариси із словозміни та словотвору. — Ужгород: Закарпат. вид-во, 1960. — 416 с.
2. Вихованець І.Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. — К.: Наукова думка, 1988. — 256 с.
3. Городенська К.Г. Проблема виділення словотвірних категорій (на матеріалі іменника) // Мовознавство. — 1994. — №6. — С.22-28.
4. Гумецька Л.Л. Нариси словотворчої системи української актової мови XIV – XV ст. — К.: Вид-во АН УРСР, 1958. — 298 с.

5. Дідківська Л.П., Родіна Л.О. Словотвір. Синонімія. Стилїстика. – К.: Наукова думка, 1982. – 170 с.
6. Земская Е.А. Современный русский язык. Словообразование. – М.: Просвещение, 1973. – 304 с.
7. Ковалик І.І. Особливості іменникового словотвору східнослов'янської мовної групи // Питання слов'янського мовознавства. – Львів, 1963. – Кн.9. – С. 3-17.
8. Наконечний М.Ф. Розмаїтність форм – багатство мови // Мовознавство. – 1967. – №2. – С. 57-65.
9. Олексенко В.П. Словотвірні категорії суфіксальних іменників: Монографія. – Херсон: Айлант, 2001. – 240 с.
10. Ращинская Г.Н. Отглагольные имена существительные на -ния, -ення (-иння), -ття в современном украинском языке: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Львов, 1968. – 21 с.
11. Романова Н.П. Словообразование и языковые связи. Русско-украинско-польские языковые связи и вопросы словообразования. – К.: Наукова думка, 1985. – 188 с.
12. Словотвір сучасної української літературної мови. – К.: Наукова думка, 1979. – 405 с.
13. Токар В.П. Історія суфікса -к(а) в українській мові. – Дніпропетровськ: Вид-во ДДУ, 1959. – 50 с.
14. Dokulil M. Tvoreni slov v cestine. – Praha: Nakl. Cs. akad. ved., 1962. – Sv. 1. – 263 s.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ДЖЕРЕЛ

- Б-Н Білецький-Носенко П. Словник української мови / Підготував до видання В.В.Німчук. – К.: Наукова думка, 1966. – 424с.
- ГГЛем Верхратський І. Про говір галицьких лемків / Збірник філологічних секцій НТШ. – Львів, 1902 – т. 5.
- Голов Головацький Я.Ф. Словник української мови / Науковий збірник музею української культури у Свиднику, 1982. – №10. – С.311- 612.
- Гр Словарь української мови: В 4 т. / Зібран. ред. журн. “Киев. старина”. Упорядкував, з дод. власн. матеріалу, Б. Грінченко. – К., 1907-1909.
- ДДГ Ділова документація Гетьманщини XVIIIст – К.: Наукова думка, 1993. – 392 .
- Ж Малорусско-немецкий словарь: В 2т. – Львів, 1886. – 1117с.
- Зин Климентій Зіновій. Вірші. Приповісті посполиті. – К.: Наукова думка, 1971. – 387 с.
- К Українсько-російський словник: У 6 т. / За заг. ред. І.Кириченка. – К.: Наукова думка, 1953-1963.
- К-О Словник мови творів Г.Квітки-Основ'яненка: УЗт. – Харків, 1978 – 1979.
- Лев Опыт русско-украинского Словаря / Составил Мих. Левченко. – Київ, 1879. – 190 с.
- МатТим Тимченко Є. Матеріали до словника писемної та книжної української мови XV-XVIII ст.: Підготували до видання В.В.Німчук та І.І.Лиса: В 2т. – Київ – Нью-Йорк, 2003
- НТ Російсько-український словник наукової термінології. – К.: Наукова думка, 1998. – 889 с.
- Он Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок: У 2ч. – К.: Наукова думка, 1984. – 495 с.
- Писк Словникъ: Живої народнеї, письменної і актової мови руськихъ югівщанъ Російської і Австрійсько-Вендерської цесарії / Составил Фортунатъ Пискуновъ. – Київ, 1882. – 310 с.
- СПГ Ващенко В.С. Словник Полтавських говорів. – Харків: вид-во Харківського державного університету ім. О.М.Горького, 1960. – Вип.1. – 107с.
- СУМ Словник української мови: В 11т. – К.: Наукова думка, 1970-1980.
- Ум і Сп Уманець М., Спилка А. Русско-украинский словарь. – Берлін, 1924. – 1149 с
- Чаб Чабаненко В.А. Словник говірок Нижньої Наддніпрянщини: У 4т. Запоріжжя, 1992.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Оксана Максимець – кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства Таврійського державного агротехнологічного університету.

Наукові інтереси: словотвір, історичний словотвір української мови.

ДО ПИТАННЯ ЕКОНОМІЇ ТА НАДЛИШКОВОСТІ МОВНИХ РЕСУРСІВ У СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Ганна СКЛЯНИЧЕНКО (Кіровоград, Україна)

У статті розглядаються системні форми і прояви явищ мовної економії та надлишковості в сучасних англійській та українській мовах та їх залежність від типу мови.

Ключові слова: економія мовних засобів, надлишковість мовних засобів, мовний рівень, тип мови.

The article deals with the problem of revealing systemic forms of economy and redundancy of language means in modern English and Ukrainian and their dependence upon the type of the language.

Key words: economy of language means, redundancy of language means, language level, type of the language.

Принципи мовної економії та надлишковості можна вважати однією із характеристик мови – еталону, оскільки вони мають універсальний характер, тобто спостерігаються в усіх мовах світу.

Незважаючи на чисельні дослідження, присвячені аналізу окремих проявів мовної економії та надлишковості, мовознавство іще не представило комплексного підходу до

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДИСКУРСОЗНАВСТВА Й КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ	3
НАДІЯ АНДРЕЙЧУК. ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ЗНАКОВИХ СИСТЕМ У ВИМІРІ КАТЕГОРІЙ ВІДНОШЕННЯ.....	3
ІВАН БЕХТА, ЮЛІЯ ДЕВ'ЯТИХ. ДИСКУРСНА ЗОНА ПЕРСОНАЖА У СПЕКТРІ ОЗНАК ПРЯМОГО МОВЛЕННЯ.....	8
ОЛЬГА ВАЛІГУРА, ТАМІЛА КОТОВСЬКА. ХУДОЖНІЙ ДИСКУРС І СТИЛЬ: ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ.....	12
ЛИДИЯ ГОЛУБЕНКО. ПРИНЦИПИ ПОСТРОЕНИЯ АРГУМЕНТАТИВНОГО ДИСКУРСА.....	17
АРТУР ГУДМАНЯН, ІРИНА ШАХНОВСЬКА. ЕМОТИВНІ ВИСЛОВЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ТАКТИКИ АВТОРИТАРНОГО ТИСКУ (НА МАТЕРІАЛІ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДРАМАТУРГІЇ ХХ СТОЛІТТЯ).....	21
ANASTASIA ZAKARIADZE. LANGUAGE OF ETHICS: CONTEMPORARY CONTEXT.....	25
МУХАМЕДЖАН ИСАЕВ. ЛІЧНОСТЬ ПОЛИТИЧЕСКОГО ДЕЯТЕЛЯ СКВОЗЬ ПРИЗМУ ПОЛИТИЧЕСКОГО ДИСКУРСА.....	29
ТАТЬЯНА КОРОЛЕВА, АНДРЕЙ ШАЛЁВ. МЕЛОДИЧЕСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ ТЕЛЕБЕСЕД В НЕБЛИЗКОРОДСТВЕННЫХ ЯЗЫКАХ.....	35
ГАННА ПРИХОДЬКО. ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ОЦІННИХ СТРУКТУР В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	41
ІРИНА ШКІЦЬКА. ХАРАКТЕРИСТИКА КОМУНІКАТИВНИХ СИТУАЦІЙ МАНІПУЛЮВАННЯ ПОЗИТИВОМ.....	45
МАРІЯ АЛЕКСЄЄВА. МОВЛЕННЄВІ ВИЯВИ ЕТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ В АНГЛОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ.....	50
НАТАЛІЯ АНДРІАНОВА. ПРИНЦИПИ ТАКСОНОМІЇ ВІРТУАЛЬНИХ МОВЛЕННЄВИХ ЖАНРІВ.....	53
ГАННА БАБІЧЕВА. ПРАГМАЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВІЙСЬКОВОГО ДИСКУРСУ: КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ВПЛИВУ.....	57
INESA BAYBAKOVA, OLEKSANDRA HASKO. ANALYZING LANGUAGE OF COMPUTER-MEDIATED DISCOURSE.....	63
НАДІЯ БЕВЗ, ДІАНА СТРЕЛЬЧЕНКО. ПРЕЦЕДЕНТНІ ВИСЛОВЛЕННЯ В РЕКЛАМНОМУ ДИСКУРСІ.....	67
YULIA BEREZHANSKA. ORIENTATIONAL METAPHORS IN THE MODERN ALLERGOLOGY DISCOURSE.....	72
ЛЮДМИЛА БІЛОКОНЕНКО. МОВНИЙ КОНФЛІКТ І КОМУНІКАТИВНА НОРМА: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	76
ВІРА БУРКО. ПОСТКОЛОНІАЛЬНИЙ ХУДОЖНІЙ ДИСКУРС ЯК НАРАТИВ КУЛЬТУРНОЇ ВІДМІННОСТІ.....	80
ОЛЬГА ВИННИК. КОНЦЕПТУАЛЬНА МЕТАФОРА В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ПРОГРАМУВАННЯ.....	85
СВІТЛАНА ГОЛОЦУК. ФРЕЙМОВА ОРГАНІЗАЦІЯ СПОНУКАЛЬНОГО ДИСКУРСУ.....	88
КИРА ГОРШКОВА, НЕЛЛИ ШЕВЧЕНКО. ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДИСКУРС США: ИНТЕРТЕКСТ – ГИПЕРТЕКСТ?.....	91
СВІТЛАНА ГУЗЕНКО. АРГУМЕНТАЦІЯ У ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКИХ МАС-МЕДІА (НА ПРИКЛАДІ АНАЛІТИЧНИХ ЖАНРІВ).....	96
ГАННА ДАВИДЕНКО. ДИСКУРС НІМЕЦЬКОЇ НАРОДНОЇ КАЗКИ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ.....	99
DENIS DEMIDOV. A CRITICAL VIEW ON CONVERSATIONAL IMPLICATURE.....	104
ХРИСТИНА ДЯКІВ. ЧИННИК КОМУНІКАТИВНОГО МИНУЛОГО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ І НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ.....	107
КАТЕРИНА ЄСИПОВИЧ. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КОГНІТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ДИСКУРСИВНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	110
СВІТЛАНА КИШКО. ДО ПРОБЛЕМИ НЕПРЯМОЇ КОМУНІКАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ МОДЕРАЦІЇ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ).....	114

НАТАЛІЯ КОВАЛЕНКО. ІНТЕНЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОВЛЕННЄВОГО ЖАНРУ «КОМЕНТАР» (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ ГАЗЕТИ „BILD“)	117
АЛЛА КОЗАК. ЗМІСТОВА СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ «КОМУНІКАЦІЯ» ТА «СПІЛКУВАННЯ» В КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	121
ЛЮБОВ КОЗУБ. ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АФОРИЗМІВ ЯК ТЕКСТІВ МАЛОЇ ФОРМИ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ Б. ОБАМИ	125
ВАЛЕРІЯ КОРОЛЬОВА. ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ ДРАМАТУРГІЧНОГО ДИСКУРСУ	128
ІРИНА ЛИСИЧКІНА. ТАКСОНОМІЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ МОДЕЛЮВАННЯ ІМІДЖУ АМЕРИКАНСЬКИХ СИЛОВИХ СТРУКТУР В АНГЛОМОВНОМУ МАС-МЕДІА ДИСКУРСІ	132
ОКСАНА ЛОБОВА. СТЭНДАП-КОМЕДИЯ КАК ЖАНР КОМИЧЕСКОГО ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО ДИСКУРСА	137
ТЕТЈАНА МІДЈАНА. WANLWERBESPOTS ALS MULTIMEDIALER TEXT	141
ОКСАНА НОВИЦЬКА. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОМІНУЮЧИХ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ОЗНАК У НОВОГРЕЦЬКОМУ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОМУ КАЗКОВИХ ДИСКУРСАХ	146
АЛЛА ПЕРМІНОВА. АСЕМАНТИЧНІ МОВЛЕННЄВІ АКТИ В МЕТАПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	150
ІРИНА ПОЖИДАЄВА. МОВЛЕННЄВА СТРАТЕГІЯ МІФОДИЗАЙНУ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛО-, РОСІЙСЬКО-, УКРАЇНОМОВНИХ БЛОГІВ)	153
ГЕННАДІЙ ПРОКОФ'ЄВ. КОМІСИВНИЙ НАМІР МОВЦЯ ТА ІРОНІЯ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ	158
ТЕТЈАНА П'ЯТНИЧКА, НАТАЛІЯ РИБІНА. СТРУКТУРИЗАЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНО- СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ ТЕПЕРІШНОСТІ	162
НАТАЛІЯ РЕПЕХ. АД'ЕКТИВНІ ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СЕМАТИКИ ПОЧАТКУ Й КІНЦЯ В АНГЛОМОВНОМУ ЖУРНАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ: ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ АСПЕКТ	167
ІЛОНА РОМАНЮК. ЕТИКЕТНИЙ МОВЛЕННЄВИЙ ЖАНР «ПРОЩАННЯ» В ОПОВІДНИХ ТЕКСТАХ І. С. НЕЧУЯ – ЛЕВИЦЬКОГО	172
СВІТЛАНА РОМАНЮК. ЗАСОБИ ВІЗУАЛЬНОЇ ОЦІНКИ: КОЛЬОРОПОЗНАЧЕННЯ В АМЕРИКАНСЬКІЙ КОМЕРЦІЙНІЙ РЕКЛАМІ	175
ІРИНА САЛАТА. THE PRAGMATIC POTENTIAL OF ENGLISH ABBREVIATIONS IN VARIOUS KINDS OF MESSAGES	178
ЛЮДМИЛА САЛОНОВИЧ. ПРОЯВИ МОВНОГО СЕКСИЗМУ В УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	182
ІРІНА СЕМЕНІУК. GENDER AND EDUCATION IN MERITOCRATIC DISCOURSE: LANGUAGE MATTERS	187
ТЕТЈАНА ТОКАРЄВА. РИТОРИКА АНТИЧНОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТАНОВЛЕННЯ СТИЛІСТИКИ	191
ЛАРИСА ТУЛЕНИНОВА. О НЕКОТОРЫХ ОСОБЕННОСТЯХ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЙ МЕТАФОРЫ В БРИТАНСКИХ И РОССИЙСКИХ СМИ	197
ВАЛЕНТИНА УЩІНА. ЕВІДЕНЦІЙНІСТЬ І ЕПІСТЕМІЧНА ПОЗИЦІЯ СУБ'ЄКТА ДИСКУРСИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ РИЗИКУ)	200
ТАТЬЈАНА ЧРДИЛЕЛИ. ВОПРОСНО-ОТВЕТНЫЕ ЕДИНСТВА В ДЕЛОВОМ ДИАЛОГИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ	204
ХРИСТИНА БАГАН. АВТОБІОГРАФІЧНИЙ ДИСКУРС: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА ЖАНРОВА ТИПОЛОГІЯ	208
НАТАЛІЯ БАЗИЛЕВИЧ. ХАРАКТЕРНІ РИСИ ДИСКУРСУ РЕФЛЕКСІЇ У ЧЕРЧІЛІЯ	213
ОЛЕНА БАЛАЦЬКА. ЕКСПЛІЦИТНІ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ АКСІОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ У КРИТИЧНИХ ЗАУВАЖЕННЯХ АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВОЇ СТАТТІ	218
АЛІСА БИКОВА, АЛІНА КОРОБКО. РЕАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ ВВІЧЛИВОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ	221
ВАЛЕНТИНА БОЙЧУК. ТИПОЛОГІЧНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ПЕСИМІСТА: ПСИХОЛОГІЧНІ ТА КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ	225
АНАСТАСІЯ ГАВРИЛЮК. ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ МЕТАФОРИ В ЗАРУБІЖНИХ СТУДІЯХ	229

НАТАЛІЯ ГРЕЧИХІНА. ТЕРМІНОЛОГІЧНА ЛЕКСИКА В ЕКОНОМІЧНОМУ НАУКОВО-НАВЧАЛЬНОМУ ТЕКСТІ	234
АЛІНА ГУЗАК. ПОЛІТИЧНИЙ МІФ ПРО АМЕРИКАНСЬКУ МРІЮ ЯК ЗАСІБ СУГЕСТИВНОГО ВПЛИВУ НА ГРОМАДСЬКУ СВІДОМІСТЬ (НА МАТЕРІАЛІ ВИСТУПІВ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕЗИДЕНТІВ).....	240
АЛІНА ГУСЕВА. ПРОБЛЕМА ЖАНРУ ВІРТУАЛЬНОГО ДИСКУРСУ	245
АНАСТАСІЯ ГУЦОЛ. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР МАТРИМОНІАЛЬНОГО КОНФЛІКТНОГО РОЗМОВНОГО ДИСКУРСУ	250
ОКСАНА ДОВБУШ. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ СФЕРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	255
НАДІЯ ДОРОНКІНА. АРГУМЕНТАЦІЯ У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ: ОНТОЛОГІЧНИЙ, СОЦІОЛОГІЧНИЙ ТА ЕПІСТЕМОЛОГІЧНИЙ ПІДХОДИ	260
ОЛЕКСАНДР ЖУК. ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ГРИ СЛІВ У ГАЗЕТНОМУ ЗАГОЛОВКУ	264
ТЕТЯНА КИРИЧЕНКО. ПЕРЕБИВАННЯ ЯК ІНТЕРАКТИВНЕ ЯВИЩЕ	267
ОЛЕНА КОБЗЕВА. ПРОЦЕДУРИ ТА МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ КОРПУСУ ВИБІРКИ ДЛЯ АНАЛІЗУ СТРАТЕГІЙ ТА ТАКТИК АМЕРИКАНСЬКОГО СУДОВОГО ДИСКУРСУ	271
НАТАЛІЯ КОЖЕМЯЧЕНКО. КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ В АНГЛОМОВНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ РЕКЛАМІ.....	275
ЮЛІЯ КОНОНЕЦЬ. ЗАСОБИ МОВНОЇ ЕКОНОМІЇ ТА СТВОРЕННЯ ОБРАЗІВ У РЕКЛАМІ	279
МАРІАННА КОПЧАК. ЗВЕРТАННЯ ЯК ВОКАТИВНИЙ КОНСТИТУЕНТ ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ БРИТАНСЬКОГО ПОСТКОЛОНІАЛЬНОГО РОМАНУ).....	282
ТЕТЯНА КУЛІШ. ФУНКЦІОНУВАННЯ АНТРОПОНІМІВ «MCCARTHY» ТА «NIXON» І ЇХНІХ ДЕРИВАТИВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ МАС-МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ	286
МАРИНА ЛАГЕРЕВА. ЛІНГВІСТИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ В ІНТЕРНЕТ-ЩОДЕННИКАХ.....	290
ВОЛОДИМИР ЛЕМЕШ. СОЦІАЛЬНІ ЗАСАДИ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ СУЧАСНОГО ФЕМІНІЗМУ ТА МАС-МЕДІА.....	294
ІРИНА ЛЮБАРЕЦЬ. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ТА ЛІНГВОСЕМІОТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ П'ЄС ФРАНЦУЗЬКОГО СЮРРЕАЛІЗМУ (НА МАТЕРІАЛІ П'ЄСИ ЖАНА АНУЯ «L'ARRESTATION »).....	299
АННА НАБОК. НОМІНАТИВНІ ЗАСОБИ ОБ'ЄКТИВНОГО Й СУБ'ЄКТИВНОГО ЗОБРАЖЕННЯ УЧАСНИКІВ ПОДІЙ В АНГЛОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-НОВИНАХ: ЛІНГВОРИТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	303
ЮЛІЯ РОГАЧ. ФУНКЦІЇ ЗОБРАЖЕНЬ У КРЕОЛІЗОВАНИХ ТЕКСТАХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ АВСТРАЛІЇ	309
ХРИСТИНА РОМАШКО. ПРОДУКТИВНІ СЕМІО-ФОНОЛОГІЧНІ ТА ІДЕОГРАФІЧНІ ТИПИ КРИПТУВАННЯ ВІРТУАЛЬНОГО МОЛОДІЖНОГО МОВЛЕННЯ	312
ЮЛІЯ САЛЯК. МЕТАФОРА ЯК ЗАСІБ АПЕЛЯЦІЇ ДО НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ В ТУРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	316
ОЛЬГА СОКИРСЬКА. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ТАКТИК РЕАЛІЗАЦІЇ ВІДМОВИ В КОМУНІКАЦІЇ	320
ЮЛІЯ ФОКША. ДИСКУРСИВНЕ ВТІЛЕННЯ КОНЦЕПТУ PERFECTIÓN/ ДОСКОНАЛІСТЬ У СУЧАСНОМУ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ ІСПАНІЇ ТА УКРАЇНИ.....	324
ОЛЕНА ФРЕНКЕЛЬ. КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ЯК ЗАСІБ МОВНОГО ВТІЛЕННЯ ЖАНРУ ПОРТРЕТНОГО ІНТЕРВ'Ю	328
ВАЛЕРІЯ ЧЕРНЯКОВА. ЯЗЫКОВЫЕ И ПРОСОДИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ЖЕНСКОЙ ПУБЛИЧНОЙ РЕЧИ В ИСПАНСКОМ И УКРАИНСКОМ ПОЛИТИЧЕСКОМ ДИСКУРСАХ	331
ЮЛІЯ ШЕВЛЯКОВА. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ҐЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ В АНГЛОМОВНИХ ОН-ЛАЙН ЖУРНАЛАХ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ	335
КАТЕРИНА ШЕЛКОВА. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІЄСЛІВ У МОВІ ПОЛІТИКІВ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ	340

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОНЕТИКИ, ФОНОЛОГІЇ, ОРФОГРАФІЇ	347
<i>ЛАРИСА СИДЕЛЬНИКОВА. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ</i> <i>ГЕМІНОВАНИХ ГРАФІЧНИХ КОМПЛЕКСІВ У СИСТЕМІ</i> <i>ФРАНЦУЗЬКОГО ПИСЬМА IX – ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ</i>	347
<i>ЛЮДМИЛА ШТАКІНА. АКУСТИЧНІ КОРЕЛЯТИ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ДИНАМІКИ У</i> <i>ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ</i>	352
<i>МАРІЯ БЛАЖКО. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ «ШКІДЛИВИХ» ЗВУКІВ</i> <i>У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ</i>	356
<i>ОЛЕНА ГАВРИШ. ПРОБЛЕМИ ФОНЕМАТИЧНОГО РОЗПІЗНАВАННЯ</i> <i>ПРИГОЛОСНИХ В НІМЕЦЬКИХ ТЕКСТАХ</i>	359
<i>НАТАЛЯ ЖМАЄВА. ТЕМПОРАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОРОТКИХ ГОЛОСНИХ</i> <i>ДІАФОНІВ ПЕРЕД ПРИГОЛОСНИМ [R] АНГЛО–АМЕРИКАНСЬКИХ</i> <i>ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ СФЕРИ</i> <i>ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НІМЕЦЬКОМУ МОВЛЕННІ</i>	362
<i>ТЕТЯНА КОЗЛОВА. ФОНЕТИЧНА СИНТАГМАТИКА ПРАІНДОСВРОПЕЙСЬКИХ</i> <i>КОРЕНІВ ТА ЇЇ ОБМЕЖЕННЯ</i>	366
<i>ЛАРИСА МАКАРУК. ЕВОЛЮЦІЯ ПИСЕМНИХ ЗАСОБІВ КОМУНІКАЦІЇ</i>	371
<i>ВАЛЕНТИНА ПАРАЦУК. ТЕНДЕНЦІЇ ВАРІЮВАННЯ ФОНЕМНОГО СКЛАДУ СЛОВА</i> <i>В СУЧАСНІЙ БРИТАНСЬКІЙ ОРФОЕПІЧНІЙ НОРМІ</i>	376
<i>ГАННА ПОЛІЩУК. СИСТЕМНА ВМОТИВОВАНІСТЬ ВІЛЬНОГО ВАРІЮВАННЯ</i> <i>ДИФТОНГІВ У СТРУКТУРІ ВЛАСНИХ НАЗВ: СКЛАДОВА СТРУКТУРА СЛОВА</i> <i>(НА МАТЕРІАЛІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ)</i>	382
<i>ГАННА СИВОКІНЬ, ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРОВА. ПРОСОДІЯ – ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ</i> <i>ЕПІСТЕМІЧНОЇ СЕМАНТИКИ АНГЛОМОВНОГО ТА УКРАЇНОМОВНОГО</i> <i>СОЦІОЛЕКТУ МОЛОДІ</i>	387
<i>ГАННА ЮЩЕНКО. СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПАУЗАЦІЇ</i> <i>В ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ</i>	390
<i>НАТАЛЯ БАЙЛЮК. ДОВГІ ПРИГОЛОСНІ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ</i> <i>(СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ)</i>	394
<i>АНТОНІНА ВАРЛАКОВА. АЛОФОНІЧНЕ ВАРІЮВАННЯ НЕНАГОЛОШЕНИХ ГОЛОСНИХ</i> <i>В АНГЛІЙСЬКОМУ МОВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ</i>	399
<i>ВІКТОРІЯ ГРИГОРАШ. МЕЛОДІЙНІ ТА ТЕМПОРАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ</i> <i>ПРЕДСТАВНИКІВ РІЗНИХ ПРОФЕСІЙНИХ ГРУП ЙОРКШИРСЬКОГО ДІАЛЕКТУ</i>	402
<i>ОЛЬГА ГУЗЕРЧУК. ПРОСОДИЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ АКТИВ</i> <i>ПІДБАДЬОРЮВАННЯ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ</i>	408
<i>СТАНІСЛАВА ДАНИЛЬЧЕНКО. АКЦЕНТНА НОРМА СУЧАСНОЇ</i> <i>АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СИНХРОНІЇ</i>	413
<i>МАРИНА КОЛІСНИК. ВЗАЄМОДІЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ У МОВЛЕННІ</i> <i>АНГЛІЙЦІВ ПІВНІЧНОГО СХОДУ</i>	417
<i>ЛЮДМИЛА КОМАР. ВОКАЛІЧНА ТА КОНСОНАНТНА ОРГАНІЗАЦІЯ</i> <i>ФОНЕМНИХ СТРУКТУР ЗАПОЗИЧЕНЬ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ВИМОВНІЙ НОРМІ</i>	422
<i>ЕВГЕНІЯ КОРНЕЛАЄВА. ПРОСОДИЯ КАК МАРКЕР ПРОФЕСИОНАЛЬНОЇ</i> <i>ПРИНАДЛЕЖНОСТІ ГОВОРЯЩЕГО</i>	426
<i>ВАЛЕНТИНА МАРЧЕНКО. РОЛЬ РІВНЯ ЕМОЦІЙНО-ПРАГМАТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ</i> <i>У ПОРОДЖЕННІ МОВЛЕННСВО-МУЗИЧНОГО ТВОРУ</i>	430
<i>ВЕРОНІКА СМЕРДОВА. АКЦЕНТНІ МАРКЕРИ ІНТЕРАКЦІЇ «КВЕСИТИВ+РІПЛАЙ»:</i> <i>ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ</i>	437
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЛОВОТВОРУ	443
<i>ЛАРИСА ЯГУПОВА. ІМЕННИКОВИЙ СЛОВОТВІР У РІПУАРСЬКОМУ ДІАЛЕКТІ:</i> <i>ДЕРИВАТИ ІЗ СУФІКСОМ -NISSE У ПРОПОВІДЯХ ЙОГАННЕСА ТАУЛЕРА</i>	443
<i>ОЛЕКСАНДРА ГОЛОВКО. РОЛЬ МЕХАНІЗМУ АНАЛОГІЇ У ТВОРЕННІ ГЕНДЕРНО</i> <i>МАРКОВАНИХ ІННОВАЦІЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ</i>	447
<i>ІГОР ГОНТА. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ РЯДИ КОМПЗИТ З ІТЕРАТИВНИМИ</i> <i>КОМПОНЕНТАМИ В АВІАЦІЙНІЙ ГАЛУЗІ</i>	451
<i>ІННА ДЕМЕШКО. МОРФОНОЛОГІЯ УКРАЇНСЬКИХ ВІДДІЄСЛІВНИХ</i> <i>СЛОВОТВІРНИХ ГНІЗД</i>	454

<i>ОЛЬГА КОСОВИЧ. ПРОЦЕСИ ТВОРЕННЯ УСІЧЕНЬ-НЕОЛОГІЗМІВ. ПРЕВАЛЮВАННЯ АПОКОПИ ЯК ОДНОГО ЗІ СТРУКТУРНИХ ТИПІВ</i>	<i>460</i>
<i>ОЛЕНА ЛАЗАРЕНКО. МОРФОЛОГО-СИНТАКСИЧНИЙ СПОСІБ УТВОРЕННЯ ДЕФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ДЕРИВАТИВ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....</i>	<i>463</i>
<i>ОКСАНА МАКСИМЕЦЬ. РОЗВИТОК СУФІКСАЛЬНОЇ СЛОВОТВІРНОЇ ПІДСИСТЕМИ ІМЕННИКІВ З ТРАНСПОЗИЦІЙНИМ ЗНАЧЕННЯМ ОПРЕДМЕТНЕНОЇ ДІЇ (СТРУКТУРИ З СУФІКСОМ -К(А) /-ІВК(А), -ОВК(А), -НК(А), -АЧК(А), -УЧК(А))</i>	<i>467</i>
<i>ГАННА СКЛЯНІЧЕНКО. ДО ПИТАННЯ ЕКОНОМІЇ ТА НАДЛИШКОВОСТІ МОВНИХ РЕСУРСІВ У СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....</i>	<i>472</i>
<i>ВІТАЛІЙ СОКОЛОВ. КОМПОЗИТНА НОМІНАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ОНОВЛЕННЯ ЛЕКСИЧНОГО СКЛАДУ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СФЕРИ МЕДИЦИНИ Й ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....</i>	<i>476</i>
<i>ЛАРИСА ВОЛОВИК. ВПЛИВ КОНТЕКСТУ НА АРХІТЕКТОНІКУ ПРЕФІКСАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ У ТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЗЕТНОЇ СТАТТІ.....</i>	<i>481</i>
<i>МАРИНА МЕЛАЩЕНКО. ДОСЛІДЖЕННЯ КОНВЕРСІЇ ЯК ПРОДУКТИВНОГО СПОСОБУ СЛОВОТВОРЕННЯ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ</i>	<i>484</i>
<i>ЄВГЕНІЯ ВОЛЯНСЬКА. МОРФОНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ВІДДІЄСЛІВНИХ НОВИХ СЛІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....</i>	<i>488</i>
<i>ГАЛИНА ЗЮЗЬКІНА. МОРФОНОЛОГІЧНА ТИПОЛОГІЯ СУФІКСАЛЬНИХ ДЕРИВАТИВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ</i>	<i>492</i>
<i>МАКСИМ КАРПЕНКО. СЛОВОТВІРНА КЛАСИФІКАЦІЯ САЙТОНІМІВ АНГЛОМОВНОГО СЕКТОРА ІНТЕРНЕТУ</i>	<i>496</i>
<i>ВІТАЛІНА КУРАНДА. ПОНЯТТЯ СЛОВОТВІРНОГО ГНІЗДА В СУЧАСНІЙ ТЕОРІЇ СЛОВОТВОРУ</i>	<i>502</i>
<i>ОЛЬГА МОСКОВЧЕНКО. ДО ПИТАННЯ ПРО ПОХОДЖЕННЯ СУФІКСІВ -ЕНК-О, -ИН, -К-О ТА СЛІВ “ОЗЕРО”, “СМОТРЕТЬ”.....</i>	<i>505</i>
<i>ЛЮДМИЛА РИБАЧКІВСЬКА. ОСНОВОЦЕНТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ СЛОВОТВІРНИХ ГНІЗД В КОНТРАСТИВНОМУ АСПЕКТІ</i>	<i>509</i>
<i>ТЕТЯНА РУБАНЕЦЬ. ПРОДУКТИВНІСТЬ СЛОВОТВІРНОЇ ПОХІДНОСТІ КОНВЕРСІЇ ТА АКТИВНІСТЬ КОНВЕРСІЙНИХ МОДЕЛЕЙ.....</i>	<i>514</i>
<i>КСЕНІЯ ЧУМАКОВА. ОСНОВНІ СПОСОБИ ТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ГАЛУЗІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ</i>	<i>519</i>

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Серія:
Філологічні науки
(мовознавство)

ВИПУСК 130

*«Наукові записки. Серія: Філологічні науки» внесені до списку видань,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень
(постанова Президії ВАК України від 10.03.2010 р. № 1-05/2)*

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія KB № 15525–4097P від 22.06.2009 р.
«Наукові записки. Серія: Філологічні науки»

СВІДОЦТВО ПРО ВНЕСЕННЯ СУБ'ЄКТА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ
ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИДАВЦІВ,
ВИГОТІВНИКІВ І РОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ
Серія ДК № 1537 від 22.10.2003 р.

Підписано до друку 27.01.2014. Формат 60х84¹/₁₆. Папір офсет.
Друк різнограф. Ум.др.арк. 53. Наклад 300. Зам. № 7431.

РЕДАКЦІЙНО–ВИДАВНИЧИЙ ВІДДІЛ
Кіровоградського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
25006, Кіровоград, вул. Шевченка, 1.
Тел.: (0522) 28 59 84.
Fax.: (0522) 24 85 44
E–Mail.: mails@kspu.kr.ua